

PRAKTISEREN

OVER DE VANGST, DE VERWERKING EN DE BEWARING

VERLOOP (1)

De laatste twintig jaar zijn heel wat veranderingen gebeurd in de Europese zeevisserij. Bij deze veranderingen zijn er die heel diep ingegrepen hebben. Andere veranderingen hebben meer het uitzicht van perfectieaanbreng aan de vistuigen, de behandeling van de vis en haar bewaring.

Het is sedert 1953 dat het eerste fabriekschip, een hektreiler, begon met de diepvries van haar vangsten en met het trekken van visrepen. Sedertdien is men maar steeds verder gegaan met de hoeveelheden die op zee diepgevroren worden. Een groot deel van de vangst wordt zo maar diepgevroren, zonder dat de vis wordt schoongemaakt of voorafgaandelijk bewerkt, dikwijls evenwel wordt de vangst eerst gegut of ook wel gekopt. Op de gewone treilers zelfs voor de verrevisserij, is de ontwikkeling evenwel minder geruchtmakend gegaan.

Sedert 1960 werden honderden schepen uitgerust met koelruimen en diepvriesapparaten om er de diepgevroren vis in te bewaren. Deze schepen hebben de vroegere treilers vervangen die voor 3 weken en soms langer naar zee gingen om dan met een vangst terug te keren die voor wat de kwaliteit betreft helemaal voor wat een groot gedeelte van de vangst betrof niet voldeed. In de Oosterse landen werd meteen een aanvang gemaakt met een opzienbarende ontwikkeling van de zeevisserij-vloten.

VERLOOP (2)

De voortbrengst van blokken diepgevroren visrepen nam voornamelijk een grote ontwikkeling in West-Duitsland, terwijl in Groot-Brittannië voornamelijk de diepgevroren blokken bestaande uit gehele vis een hoge vlucht nam. Er dient evenwel op gewezen, dat langzamerhand de Britten eveneens visrepen als hun voornaamste doel van de visserij begonnen te beschouwen. In het begin van de diepvries aan boord van vissersvaartuigen, werd er maar weinig rekening gehouden met de verscheidenheid in de vissoorten. Het kwam er zo wat op aan, zoveel mogelijk vis te diepvriezen. Toen kwam geleidelijk de vangstvermindering van bepaalde soorten als het ware een soort verdwijning van de vroegere reusachtige vischolen en daarvoor moest vanzelfsprekend compensatie gevonden worden. Deze lag dan uiteraard in het vangen van andere soorten. Maar ook de beperkingen op de vangst van bepaalde soorten maakte het nodig andere vis te gaan vangen. Met de loop der jaren, werd ook meer waarde gehecht aan vissoorten die voordien op de markt weinig in aanmerking kwamen. Deze verscheidenheid in de vangst en in het visruim had vanzelfsprekend haar gevolgen op de bouw van het vaartuig of tenminste toch op de opvattingen van de koeling.

Als voorbeeld kan het Poolse vriesfabriekschip van het type B-418 gelden. Dit soort schip kan verschillende soorten vis vangen in plaats van de enige of de twee verschillende soorten van vroeger. Meteen kon die vangst evengoed gebeuren in de pool- als in de tropische zeeën. De meeste van deze scheepstypen kunnen evengoed vis op haar geheel als in repen vriezen.

De Duitse Wesermunde en de Amerikaanse Dane hebben machines aan boord om te fileren en twee verschillende typen van diepvries-apparatuur. Voor de diepvries van visrepen bestaat de installatie uit horizontale platen. Voor de vis op haar geheel bestaat ze uit verticale apparatuur.

DIEPVRIES (1)

Op gebied van tonnemaat en vloot staan de Russen aan de kop met een hele reeks fabriekschepen, uitgerust met machines, die verschillende bewerkingen aan de vangsten kunnen uitvoeren zelfs het inblikken van de vis aan boord inbegrepen.

De bewerking van de vis voor het invriezen heeft steeds de aandacht gaande gehouden. Maar sedert de schepen naar de tropen gaan om te vissen heeft deze kwestie aan belangrijkheid gewonnen. Het is algemeen gekend, dat de warmte de ontwikkeling van bacteriën in de vis in onbegrensde mate begunstigt. De warmte van het zeewater in de tropen maakt de vis dadelijk rijp voor verrotting. Het kwetsen en kneuzen, het pletten van de vis in de kuil heeft al dadelijk een zeer negatieve invloed op de kwaliteit van de vangst.

Mettertijd is men door ervaring tot de vaststelling gekomen, dat een druk van tien ton de vis reeds verplettert. Men ziet meteen van welk belang dit vraagstuk is. Reeds na enkele uren is het niet zeldzaam een vis te zien rotten in de tropen.

Het vraagstuk werd vanzelfsprekend grondig en wetenschappelijk onderzocht en er werden in vele landen regels vastgelegd voor de bewerking en de bewaring van vis bij middel van diepvries.

1) Het blijkt nodig een nazicht te houden van de buik en de kuil

van de korre om elke nutteloze beschadiging van de vangst te voorkomen.

2) De vis mag niet op het open dek worden gelost maar rechtstreeks onderdeks wat dan meteen bijzondere installaties vereist om de vangst te koelen.

3) De vangst moet gekoeld worden in zeewater dat zelf afgekoeld werd tot nul en zelfs 3 tot 5 graden onder nul.

4) De vis mag niet in gekoelde bakken gelaten worden langer dan 10 uur en deze duur moet zelfs tot een minimum herleid worden.

5) Als men de vis niet kan lossen elders dan op het bovendek, dan moet de vangst zorgvuldig worden geschift met uitschakeling van de vis van mindere kwaliteit.

Sommige Poolse treilers werden uitgerust met vier bakken met een inhoud van 12 kubieke meter elk en met een wegneembare bodem en met een trechter voor de uitgang. Voor de kabeljauwvangst in de Atlantische Oceaan, in het noorden, heeft men vastgesteld dat de uiteindelijke gevolgen van een goede afkoeling gunstige resultaten opleveren bij de daaropvolgende diepvriezing.

Tegenwoordig is — 30 graden C. aangenomen als standaardtemperatuur voor de diepvries.

DIEPVRIES (2)

Er wordt in Europa wel hard gewerkt aan de diepvries om de vangsten voor het beste te kunnen gebruiken en om de vissoorten, die thans nog niet helemaal worden uitgebaat meer waarde te kunnen geven.

Wat deze soorten aangaat, die nu nog zogezegd te weinig uitgebaat zijn, zelfs al worden ze nog niet door de mensen gezocht, gaat het onderzoek voornamelijk in Rusland voort. Dit land is toonaangevend geweest voor het aanboren van nieuwe visbronnen. Inderdaad wordt op de Russische vismarkt een heel grote verscheidenheid van vissoorten aangetroffen. Een der laatste is de zogenoemde krill, die men in grote hoeveelheden aantreft in de Noordelijke IJszee en die kan worden gebruikt om er een soort „patee” van te maken die rijk aan eiwitten is van dierlijke oorsprong. In deze ontwikkeling kan men bepaalde aanwijzingen bespeuren voor de toekomstige verwerking van de vangsten van kleine vissoorten door de Europese nijverheid.

Noorwegen evenals andere Europese landen hebben onlangs belangstelling getoond voor de poutasson van de Noord-Atlantische Oceaan. Dit kleine visje dat goed is voor menselijk verbruik is evenwel te klein om verwerkt te worden tot visrepen. Zij heeft gediend voor de vismeel-fabriek maar het schijnt wel degelijk mogelijk het te bestemmen voor de tafel wellicht door het gebruik van nieuwe machines die de vis van de graten kan scheiden.

KWALITEIT

In de toekomst moet er nog meer aandacht worden besteed aan de kwaliteit van de vis en aan goede technieken van diepvries en koeling. Want er is vraag naar hoge kwaliteit en verder bestaat er steeds meer de noodzaak het verlies zoveel mogelijk te beperken.

Het rendement van de vis omgezet in repen hangt in heel grote mate af van haar versheidsstaat en haar goede kwaliteit op het moment van de verwerking.

In Engeland werden proeven gedaan met ontvrozen haring die moest worden veranderd in kippers. Er waren vier deskundigen nodig om te bepalen welke haring in aanmerking kon komen voor deze bewerking!

Er is een heel groot verlies van vangsten en vis tengevolge van een slechte onaangepaste diepvries of verkoeling. De vangstbeperking van bepaalde soorten en de anti-bezoedeling die grote maatregelen zijn om de uitputting van de scholen tegen te gaan, veranderen daar weinig aan. De visvangst waarbij het gebruik van ijs nog steeds doorslaggevend is, wordt nog steeds veel bedreven in Noorwegen, Rusland, IJsland, Spanje, Frankrijk, Engeland en Denemarken. Het bewaren van de vis gemengd met ijs in kisten, wordt aan boord van deze schepen nog steeds toegepast. De hoeveelheid ijs die in de kisten gebruikt wordt, heeft een grote invloed op de vis die ermee vermengd is en men heeft vastgesteld voornamelijk in Groot-Brittannië, dat er dikwijls te weinig ijs werd gebruikt en dat er zoveel vis van mindere kwaliteit aan de wal kwam. De mekanisatie van deze toestand kan wellicht daaraan wel iets veranderen welke toch betrekkelijk nadelig is. Daartoe zou kunnen worden gebruik gemaakt van ventilatoren om het ijs in stand te houden. De warmteisolering van de ruimen en de mekanische afkoeling heeft ondertussen reeds heel wat vooruitgang geboekt.

(Vervolg blz. 8)

DIEPVRIES

Er schijnt plotseling een einde gekomen te zijn aan de verwerking van de haring in vismeel door de Britse visnijverheid en dit schijnt meteen het gevolg te zijn van een eerder gebrek aan vis bestemd voor menselijk verbruik. Deze vermindering van omzetting in vismeel is helemaal ten voordele van de diepvries. Maar de kwaliteit van deze diepvries-haring hangt helemaal af van de kwaliteit waarmee ze in de diepvries is terecht gekomen. Men schijnt nog maar weinig vooruitgang te hebben gemaakt.

Er dient gezegd dat sedert 1953, voor de behandeling, de bewerking, diepvries en de opslag van haring er heel wat aanbevelingen werden gemaakt aan de Britse haringnijverheid. De economische noodzaak bestond toen nog niet. Dit schijnt de laatste jaren wel wat veranderd te zijn.

Een ander voorbeeld van slecht gebruik van bepaalde pelagische vissoorten is deze van de makreel. Zekere landen zoals Rusland en Noorwegen hebben grote schepen in gebruik genomen die de diepvries aan boord kunnen uitvoeren of ook wel in een haven nabij de visgronden. In Engeland werd trouwens eveneens vooruitgang geboekt namelijk voor de voortbrengst van blokken diepgevroren haring en makreel en andere pelagische soorten bij middel van verticale diepvriezers (platen) evenals verpakkingen om de oxydatie gedurende de opslag tegen te gaan evenals de beschadigingen die zich zouden kunnen voordoen bij de werkzaamheden. Anderzijds is er water vervat in de blokken.

Voor wat de bevrizing met zeewater aangaat, deze techniek wordt heel weinig toegepast op de Europese vissersvaartuigen maar toch werden op sommige eenheden bakken met gekoeld zeewater met gunstig gevolg geplaatst en zelfs zijn nieuwe installaties voorzien. De uitbreiding van het gebruik van deze bakken heeft voornamelijk te maken met het feit, dat de vis bij het ledigmaken ervan beschadigd kan worden. Maar het gebruik van de containers bij de Britse vloot neemt uitbreiding. Containers dan met koude pekel.

DOOIEN

Er stelt zich anderzijds voor wat het ontvriezen aangaat ook wel een vraagstuk. Aldus werden verschillende middelen ontwikkeld om te ont-dooien vooraleer de visbewerking te beginnen. Het dooien bij middel van de natuurlijk omgevende temperatuur is alleen maar mogelijk als deze temperatuur niet te hoog is en indien de vochtigheidsgraad van de lucht voldoende is. Het is vanzelfsprekend dat het weinig uitvoerbaar is op grote schaal en dit dan tegevoel van de traagheid. De andere methoden zijn : het blazen van warme vochtige lucht, onderdompeling in water evenals de verstuuving van water, het ontvriezen door stoom of door contact met verwarmde platen en dan uiteindelijk het dooien door elektriciteit.

De bereiding van waren op basis van vis gebeurt in de meeste landen door koeling, door diepvries, sterilisatie, zouten, drogen en roken. In Rusland bedragen de zo maar eventjes 3.000 verschillende soorten voedsel op grond van vis, ongeveer nog 1.000 produkten in blik, zonder dan nog de schaal- en de weekdieren te rekenen.

Het grootste deel van de vis bestemd voor de bevolking wordt evenwel diepgevroren of gekoeld. In 1950 was het nog 22 % in 1975 was het 75 %. Meer dan 80 % der visserijprodukten worden bereid aan boord der vissersvaartuigen, dus met heel verse vis.

Voor de verkoeling aan boord werd een grote inspanning geleverd met het oog op de vervolmaking van de installaties.

VANGST

Voor bepaalde soorten waren de vangsten der laatste jaren niet bijster schitterend en de huidige vangsten wijzen over 't algemeen niet op een verbetering van deze toestand. Er blijft evenwel moeilijk een wetenschappelijke juiste verklaring te vinden voor dit verschijnsel. Het blijft gemakkelijk te zeggen dat de vis verdwenen is en dat ze nooit meer terugkomt ! Er kan wel iets van aan zijn. Maar we hebben met het geval van de garnaal wel eens te meer het bewijs gekregen dat we nog niet te vroeg om hulp moeten roepen. Zoals het verliep met de garnaal, was er alle reden toe om schrik te krijgen. De goede vangsten van tegenwoordig zijn een bewijs te meer dat de zee een uiterst ingewikkeld milieu is en dat verrassingen nooit uitgesloten zijn.

Voor wat nu de dalende produktie van bepaalde soorten aangaat, kan men vele redenen aanhalen. En die kunnen dan ook maar obk niet zo afgewezen worden. Denken we maar aan de meteorologische omstandigheden, de biologische en de hydrologische verschijnselen die aan de basis lagen van de geringer aanvoeren van bepaalde soorten de laatste jaren. Allemaal redenen die het gemiddelde sterk beïnvloeden.

Elders werd een nieuwe start gegeven aan de haring- en de makreelvangst door de de uiteindelijke beheersing van de nieuwe vistech-nieken met het pelagisch net. Indien er evenwel geen nieuwe eenheden aan de vloot toegevoegd worden, moet men ook niet verwachten dat er grote veranderingen zullen optreden in de aanvoer. Anderzijds moet er ook aan gedacht worden, dat de verschijning van nieuwe schepen immer of toch heel dikwijls het gevolg is van de verdwijning van oudere of dat er andere zullen verdwijnen. Verder dan schijnen de bestellingen eerder zeldzaam en als er geen verbetering optreedt in de economische toestand, nationaal en internationaal, of als er geen financiële voordelen worden toegekend aan de zeevisserij over het algemeen, mag men uiteraard verwachten dat geen verbeteringen zullen komen in de aanvoer.

VERBEKE

- * SCHEEPS- EN BOUWSCHILDERWERKEN
- * ZANDSTRAALWERKEN
- * BEHANG EN BEVLOERING
- * KENITEX MUURBEKLEDING
MET 10 JAAR TOTALE WAARBORG

Weidestraat 346

Tel. (050) 35 48 61

8320 BRUGGE 4 (Assebroek)

(8884N—7519V)

WORDT HET GEVAAR VAN DE ZANDWINNING AAN ONZE KUSTVISSERIJ VEZWEGEN ?

Is de laatste maanden werd op alle mogelijke en onmogelijke ogenblikken de aandacht gevestigd op het voor België al of niet mogen blijven voort vissen binnen de 50 mijlszone op IJsland.

Het gold hier 12 visserij-schepen zonder de twee van Zeebrugge te noemen, die steeds op IJsland ge-vist hebben en die bij de besprekin-gen, ofwel vergeten ofwel op zij ge-schoven werden, voor redenen die we niet begrijpen. Het geldt hier de Z.418 van reder Robert Cattoor die momenteel in de Noordzee viste en de Z.108 van reder Emiel Dobbe-laere, die toch ook beide lid zijn van de Rederscentrale.

Wij hebben er nooit aan getwij-feld gezien het hier slechts ging om een 12-tal vaartuigen, dat ons dit zou geweigerd worden, temeer daar de IJslandse vissers steeds door het stadsbestuur van Oosten-de, toen wij het moeilijk hadden, steeds geholpen werden.

Ondertussen is het voort zand-aanvoeren vanuit zee onopgemerkt voorbij gegaan en heeft niemand en in de eerste plaats de Reders-centrale die zowel de belangen van de kustvissers te dienen heeft, als die van andere, er zich niet om bekommerd.

Op een parlementaire vraag van volksvertegenwoordiger Vansteen-kiste, kwam vorige week een ant-woord.

We laten hierna vraag en ant-woord volgen en zullen in ons vol-gend nummer hierop terugkomen, daar het vraagstuk van belang is voor de bescherming van de fauna en de kustvisserij.

Deze vragen en antwoorden lui-den :

Via het Bulletin van Vragen en Antwoorden vernam ik graag van de heer Minister van Economische Zaken :

1) in welke mate het verlenen van vergunningen voor het ontgin-nen van zeezand en zeegrint op het Belgisch kontinentaal plat kan verantwoord worden ten opzichte van de zeevisserijsector ?

2) Hoeveel rekening wordt er ge-houden met het feit dat dergelijke zandwinningen de onherroepelijke vernietiging betekenen van broed-plaatsen voor de vis ?

ANTWOORD

In antwoord op zijn eerste vraag, kan ik aan het Geachte Lid mede-delen dat er op dit ogenblik drie aanvragen voor concessie voor het exploreren en exploiteren van zand en grint van het Belgisch Conti-nentaal plat ingediend zijn die thans onderzocht worden.

In verband met de problemen van de zeevisserijsector en van de scheepvaart werd in samenwerking met de betrokken diensten een ont-werp van koninklijk besluit opge-steld, in toepassing van artikel 5 en 6 van de wet van 13 juni 1969 inzake het continentaal plat van België, waarbij slechts beperkte ge-bieden van dit continentaal plat opengesteld worden voor eventuele ontginning.

Door deze beperking wordt in gro-te mate tegemoet gekomen aan de belangen van de zeevisserijsector en wordt toch de uitvoering van de wet van 13 juni 1969 inzake het continentaal plat van België moge-lijk gemaakt.

Wat de 2de vraag van het Geach-te Lid betreft, dient er opgemerkt te worden dat in samenwerking met het Rijksstation voor zeevisserij vóór en tijdens de winning een onderzoek gepland wordt dat onder-meer zou omvatten :

a) het bepalen van de dichtheid en de diversiteit van de vissstapel, de schaaldierenpopulatie en de bent-hosgemeenschap.

b) het bepalen van de kwaliteit van het water (saliniteit, zuurte-graad en zuurstofgehalte, nutriën-ten, onoplosbare stoffen in suspen-sie).

Door dit onderzoek zal nagegaan worden of een ontginning een blij-vende schade zou teweegbrengen aan mogelijke broed- en paarplaat-sen van de vis.

Dit onderzoek dient bekostigd door de vergoedingen te betalen door de winning van zand en grint.